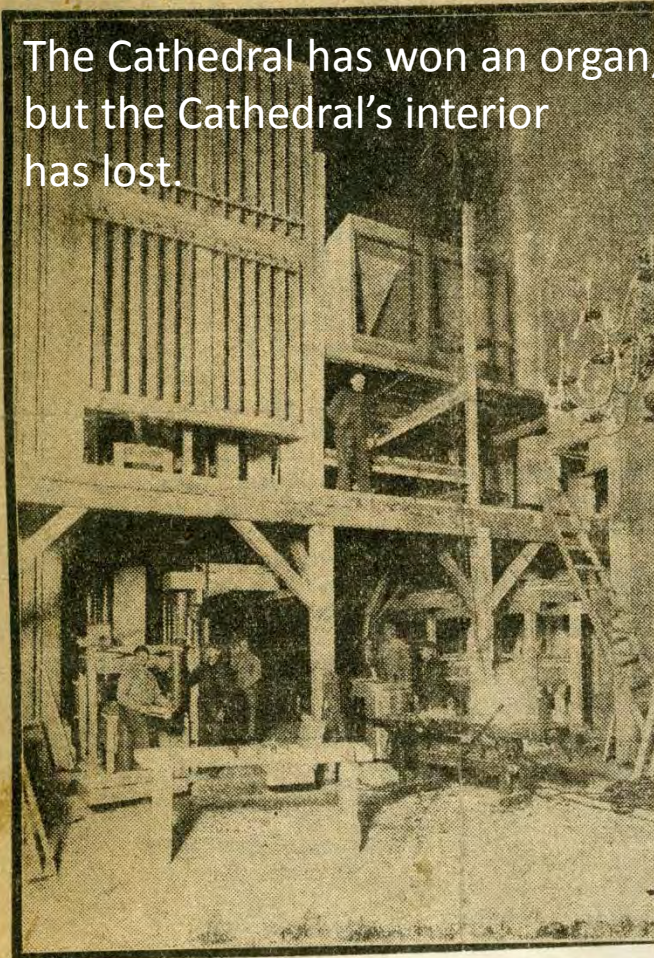

DOMKIRKENS MONSTRUM

The Cathedral has won an organ, but the Cathedral's interior has lost.

Adresseavisen var blandt dem som ivret sterkt for at Domkirken skulde få sitt nye store orgel fullt oppmontert til Olsok 1930. Saken gikk etter endel vidervedigheter i orden, og nu reises det nye orgel i den nordre del av Domkirkens tverrskib. Og til Olsok kommer dets toner til å bruse utover den ganske domkirke. Vi er ikke et øieblikk i tvil om at det blir en festlig stund. En mer fulltonende kirkemusikk enn man da blir vidne til vil vel de aller ferreste ha hørt. Og Domkirken blir forsåvidt meget rikere.

Men! Spørsmålet er bare om man ikke har kjøpt denne kirkemusikk for dyrt, når hensees til den plass som orgelet har fått. Det er som sagt plasert i nordre tverrskib. Plisert er dog ikke det rette uttrykk. Orgelet bygges op som et to-, et tre-etasjes hus, og byggverket reises i nordre tverrskib. Vårt bilde gir en antydning av byggverket i sin vorden.

Vi er ikke gitt adgang til å se byggverket, men vi har tatt oss den. Der står adgang forbudt, endog strengt forbudt, men vi har vært respektløse nok til ikke å respektere forbudet. Derfor er vi også fullt opmerksom på, at når vi allerede nu anstiller betraktninger over orgellets plasering, vil vi kunne bli møtt med et meget berettiget: vent og se og døm til orgelet står der helt ferdig!

Imidlertid tror vi ikke at orgelet vil ruve mindre, når det er bygget helt tiltopps, med andre ord at det vil skjære mindre bort av kirkens tverrskib enn det allerede gjør. Og det er nettopp deri vår anke mot orgellets plasering ligger, at kirkens tverrskib har tapt meget ved det nye orgel, så meget endog, at man med rette kan spørre om hvorvidt

man ikke har kjøpt det nye orgel for dyrt. Og det er hensett til det inntrykk tverrskibet nu gir — vi over disse linjer har satt ikke Domkirkens orgel, men Domkirkens monstrum, orgellets alle fortrinlige egenskaper uforfalt.

For alle som kjenner Domkirken er det unødvendig å si noget om tverrskibet som det var. På oss gjorde det i ethvert fall et meget sterkt inntrykk. Her var de dimensjoner som gav, kan vi si den kathedrale rumfølelse? Nu er skibet amputert, nu behøver man ikke mere enn et øie for å favne det som man før behøvet to, helst flere for å trekke inn under synsvinkelen.

Domkirken har vunnet et orgel, men Domkirkens interiør har tapt, og dog burde kirkens uberørte interiør gå foran alt, alt!

Men hvor skulde så det nye orgel vært plasert?

Vi blir svar skyldig, og de fleste andre formodentlig også, enten det er sakkyndige eller lægmann.

Spørsmålet er jo uhyre vanskelig! Når man først har skaffet sig et orgel av de dimensjoner det her er tale om, er det kanskje umulig å plasere det uten at kirkens interiør vil lide ved det. Mer eller mindre! Forsåvidt er kanskje alle vi medskyldige, som i den beste hensikt vilde skaffe Domkirken det ypperste på orgelbygningskunstens område. Den ene har ikke den annen noget å si!

Og selvsagt: orgelet kan las ned igjen. Før eller senere tror vi også det blir gjort. Enten for å flyttes til et annet sted i Domkirken eller for å settes helt utenfor. Heller intet orgel enn et orgel som ødelegger kirkens interiør på et centralt punkt!

Utklip av: Aftenposten 28/30 14 mg

Romansk bispestol av norsk opprinnelse tilbake til Norge?

NIDAROSDOMEN SPOLERT

G. L.:
Seks
Nidaros-
brev.**Plaseringen av
det nye orglet
en skandale.**

annet noen svenske, hadde uttalt at det var ugunstig at et orgel stod fritt på den måten, det skulde ha noe i ryggen.

Nok av det. tilsynskomiteen

tiltrådte forslaget om å plasere orglet der hvor det nu er havnet.

Harry Fett mente imidlertid at man burde forsøke en annen utvei, og lot arkitekt Arneberg utarbeide en skisse for orglets plassering omkring langkorets åpning, altså slik at man kom fra langskibet over i koret gjennom en portal midt i orglet. Dette forslag gikk direktør

This med på subsidiært, skjønt det var hans og andres mening at det var synd på den måte å opdele perspektivet i kirkens lengderetning.

Prinsipielt foreslo imidlertid direktør Thiis den plassering som synes å være den eneste naturlige, nemlig i kirkens avslutning mot vestfronten. Orglet kunde bygges slik at det ikke stengte for rosen. Innsiden av vestfrontens vegg er uten særlig interessante arkitektoniske detaljer og hører jo dessuten til kirkens nyere, restaurerte partier. Litt avkortet blev jo kirken i lengderetningen på den måten, men det var iallfall et mindre onde.

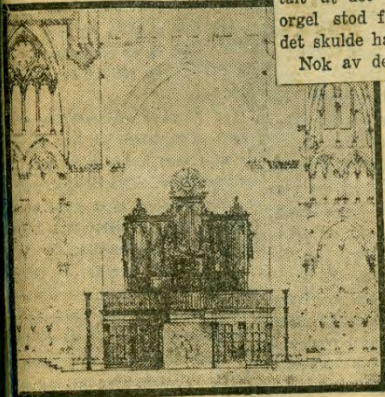
Orglet burde dessuten kunne gjøres betydelig mindre. Når det under alle omstendigheter

vil komme til omtrent å sprengne rummet.

Imidlertid sammenkalte statsråd Hasund et stort møte hvori deltok tilsynskomiteen, nevnden for konkurransen om ny leder, de orgelsakkyndige, stortingets universitets- og fagkomité og ekspedisjonssjef Oftenas. På dette møte tok tilsynskomiteen med sin formann professor Meyer sterkt til orde for plassering i tverrskibet, der hvor orglet nu bygges. Direktør Thiis og byarkitekt Aars kjempet av all makt mot planen, og arkitekt Arneberg hadde likeledes helt sluttet sig til Thiis' forslag. Dagen efter møtet, erklærte også tilsynskomiteens medlem arkitekt Poulsson overfor direktør Thiis at han i nattens løp var blitt omvendt og mente at en plassering mot vestfronten var det heldigste. Den orgelsakkyndige ingeniør Platou fant at det heller ikke av tekniske grunner var noe i veien for denne plassering. Man hadde allerede under møtet inntrykk av at stortingsmennene Thommessen og Vassbotten var enig i Thiis' plan, og da Thiis og Arneberg kort efter blev innkalt til stortinget og fremla skisser for orglets plassering, hadde de følelsen av at flertallet var på deres side.

Allikevel har stortinget tillatt professor Meyer og arkitekt Tverdal og deres tilhengere å vandalisere kirkens edleste og fineste parti slik som det nu er skjedd. Spørsmålet om plasseringen kom nemlig i bakgrunnen under diskusjonen om hvorvidt orglet skulde være tysk eller norsk. Og nu står det veldige orgelbyggverk der, og erkebiskop Eysteins tverrskib, det reneste og skjønneste eksempel i vårt land på romansk kirkekunst, har fått sin ene arm skjult under orglets ferske tremasser.

Når man nu kommer inn gjen-

Den misvisende tegning av opstillingen.

Den dødelige som med list og ulovlighet slipper inn i Nidarosdomen i disse dager, forstår tilfelle hvorfor alle porter er sperret med vakt, alle innganger med plakater: «Strengt forbudt!» Hele Nidaros snakker om det, og den som slipper inn ser det: Plasseringen av det nye kjempeorgel er blitt en skandale av de største dimensjoner. Det er ikke bare sannsynlig, men ganske utvilsomt at hele interiøret blir skjemt ut, hele totalvirkningen ødelagt ved dette vettløse arrangement. Samtidig er et av kirkens eldste og aller skjønneste partier helt forsvunnet bak monstreets vegger.

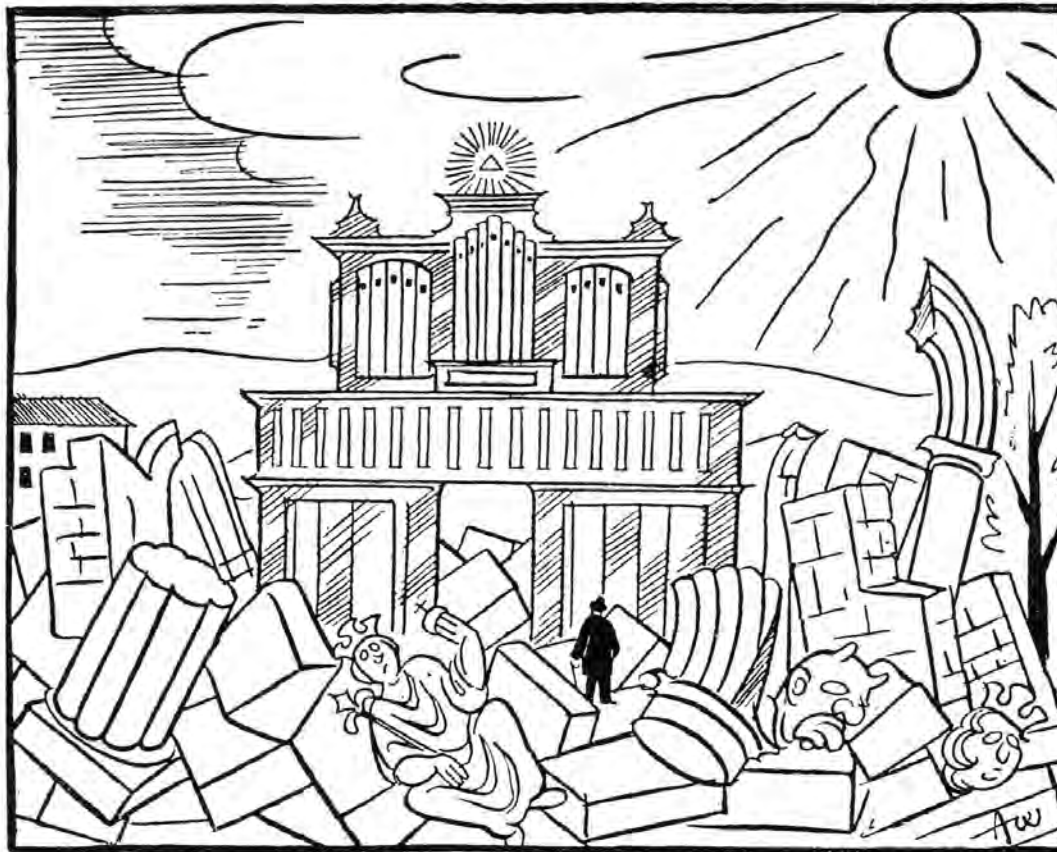
Hvorledes har man kunnet beslutte et sånt overgrep?

Sakens historie er slik:

De orgelsakkyndige fant at den plass hvor orglet nu er reist, er over nordre tverrskib, i det med langskibets vegger,

The Parliament has allowed Professor Meyer and architect Tverdahl to vandalize the finest and noblest part of the church...

The purest and most beautiful example of Romanesque church art in our country [...] has been hidden under the wooden masses of the organ.

Av «Nationen» om 100 år.

Mantak, 5. mai 2030.

Musikkens makt.

Fra Traantjem telefoneres at ten gamle taamkirke tesværrer maatte rives for aa ji plass til tet nye aarket.
Tet vil snarest pli utskrevet konkuranser om en ny kirke saam passer petre til instrumentet.

The Power of Music

It has been reported from Trondheim that the Cathedral had to be torn down in order to make room for the new organ. A tender will shortly be announced for a new church, more fitting for the organ.

TELEGR. 438 nidaros 01566 41/38 11 1840 =

DET NORSKE

Adresse:

kirkedepartementet statsraaden

oskirke Dept. A.

L.-nr.

TELEGRAFVESEN

JN^o 3,493 -- 12 AUG 1930

Sandness 1830

NT

Mottatt

11. 8. 30

19

kl.

av

til

Sendt

11 VIII 30 19-- 19

Orgeelkomiteen melder at orgælet er færdig til overleverelse imorgæn i steinmeyers nærvær foreslaar orgeelkomiteen opævnes til aa foreta den i kontrakten paraéraf 5 omhandlede prøvning telegrafer departementets bestemmelse . rede til telefonkonference imorgentidlig om ønskes = stiftsdirektionen +

*Telefonerte fuldmægt til amtstagesse
efter foretaget til lydelsesmannen 5 + 12/8.*

H.

Acceptance of the Organ. August 12th 1930

One has to praise the atmosphere which grips one when the cathedral organ speaks, be it the human voices from above in the tower's echo organ – or the notes passing under the vaults like a soft, warm, summer breeze or like a thunder from the wild waves. The organ ... weeps with the sad, and rejoices with the happy. And birdsong and the sound of bells and harps, find their way to the humans in sounds which are born somewhere under the church vaults. Nobody knows from where, nobody knows where to...

Adresseavisen

The NDR Board urges acting leaders to thoroughly inspect the building's most vulnerable parts during intensive use of the organ.

The Approval

NIDAROS

1851 A
30

DOMKIRKES RESTAURERINGSARBEIDER

Det kongl. norske Kilde og Møntmyndighedsdepartement,
Oslo.

Efter det ovennævnte departements kompromissedde har kongl.
komiteens medlemmer i overensstemmelse med kongl. resolution
Hans Steinson og Wilhelm Schiel fundet
den i Oydokontrollens paragraf 5 foreskrevne
prøvnings af Nidaros Domkirkes nye orgel.
Prøvnings fandt sted den 11 og 12 august 1850.
Orglets særlige egenskaber blev gennemprøvet og gennem-
gaaet og fundet såvel teknisk som musikalisk
at være overensstemmende med kontraktens
Material og teknisk afførelse viste sig ved indgaaende
besigtigelse at være høviskelig som foresat (over
kontraktens art) og at være kontraktmæssig.
Det spillekunske anlæg viste sig helt tilfredsstillende.
Oydokomiteen finder i henhold til ovenstående med
Løste anbefalinger at kunne overde instrumentet,
idet man alligevel vil henvide til at senere
afførelsen gælder som ^{sikkelig} mest vil bli afsluttet.

Nidaros Domkirke
12 august 1850. W. Lindemann, O. Louseth
I Oydokomiteen

Kap. Platen

Joh. Berntsen
Wich. Kinnar. Maacke.

December 1937

The organ is approved!

Martin Lønseth 1861-1936

Ivar Torkildsen 1896-1976

1930-1962

Moving the organ

Helge Thiis 1897-1972

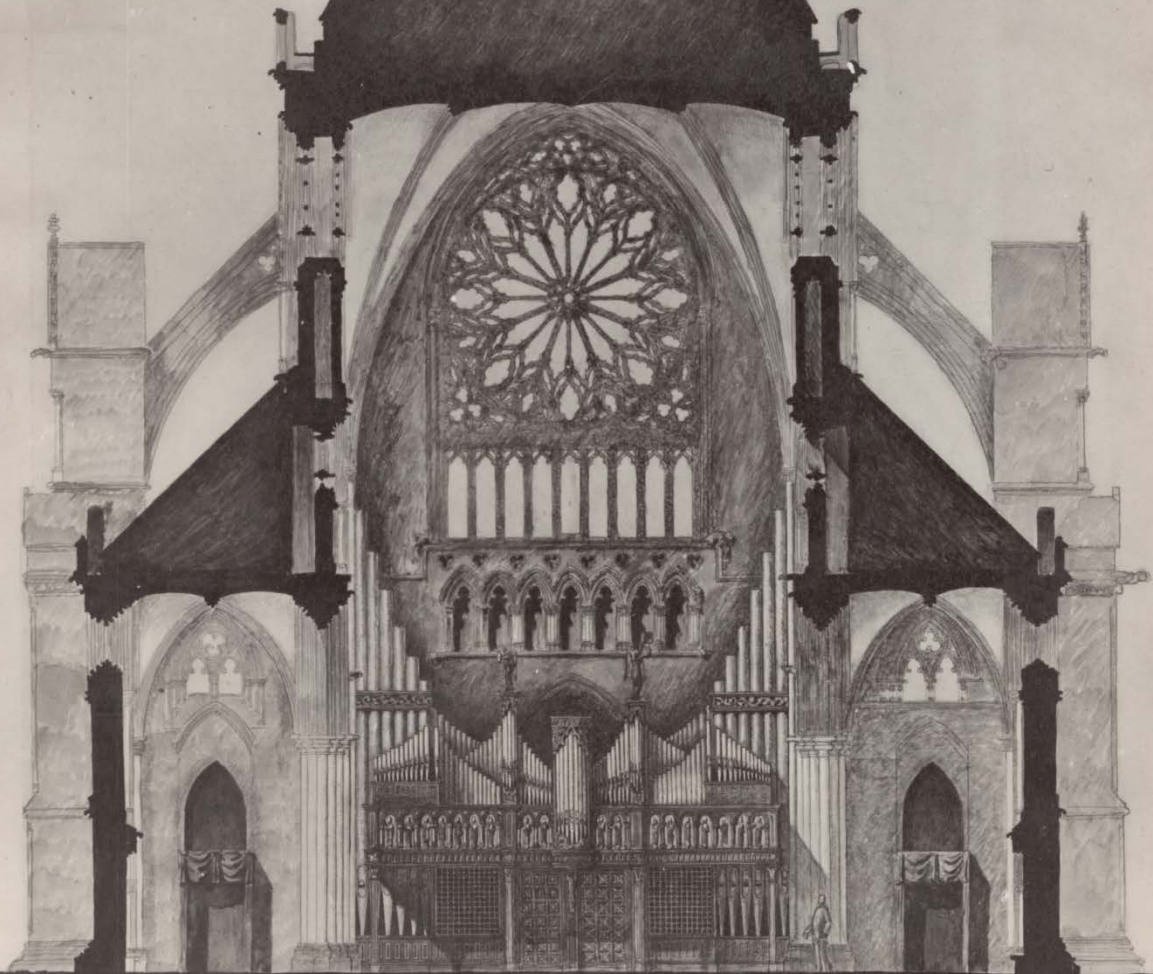

Ludvig Nielsen 1906-2001

ST. NEDAROS
DOM-
KIRCHES
RESTAURIERUNG
— ARBEITER —
WPK / Nr. 6503 6522A
AMBLIN

Restor
Hilge Thies!

(2)

Degel & Nedarosdomen
Jänner 1952

Hilge Thies

NIDAROS
KIRKENS
RESTAURERING
ARBEIDER
AKTY N^o: 4504
AVDELING:
N^o:

6511

Scale: 1:100
10 20 30 40 50 60 70 80 90 100
Tilrettet og oplyst af
Kirkens Restaurering
Nidaros
1911

NIDAROSDOMEN: FORSLAG TIL PLASSERING AV ORGELET UNDER VESTERFRONTENS ROSEVINDU.

4

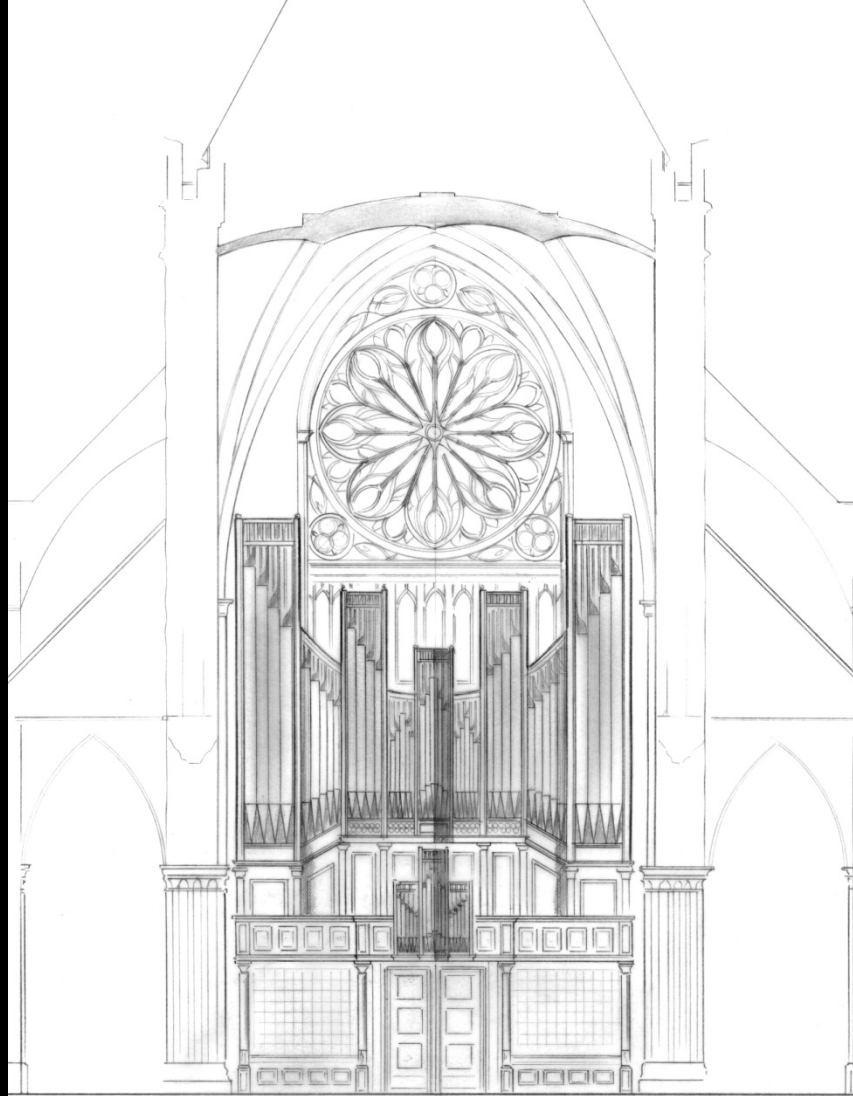
TEGNING No 4760 (A)
AVDELING R.

Original, med rettelser.
APRIL 1955. Helge Thom

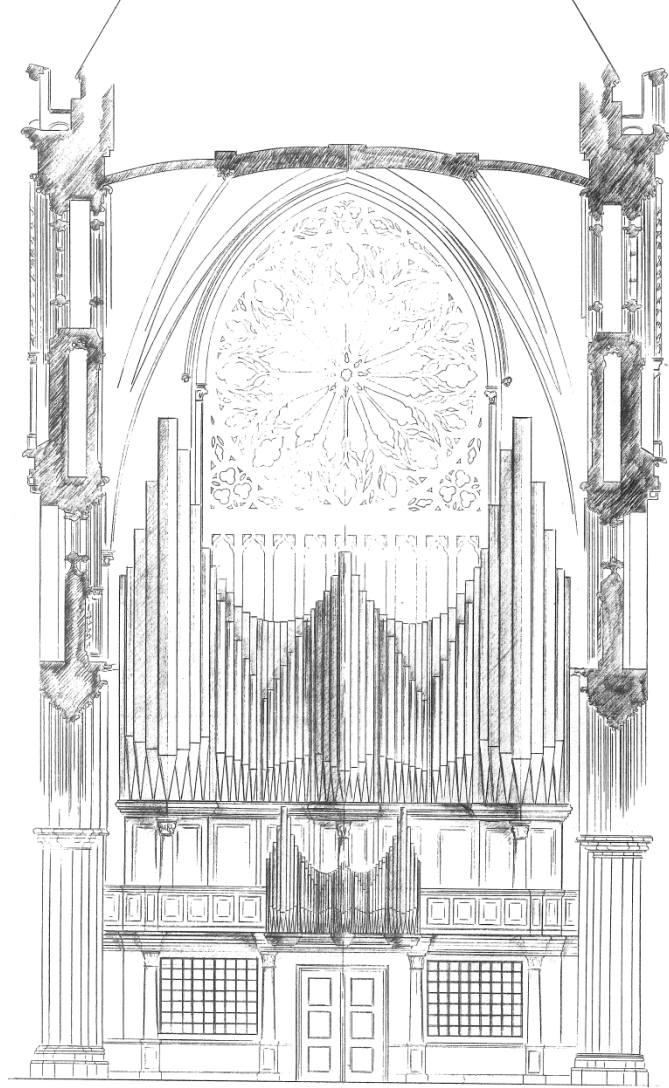

TRONDHEIM NIDAROSDOM

ORGELENTWURF M. 1:100

TH. KUHN AG. MÄNNEDORF/ZH SCHWEIZ

Kuhn 1979

TRONDHEIM Nidaros Dom

Orgelprojekt Westempore

M = 1:50

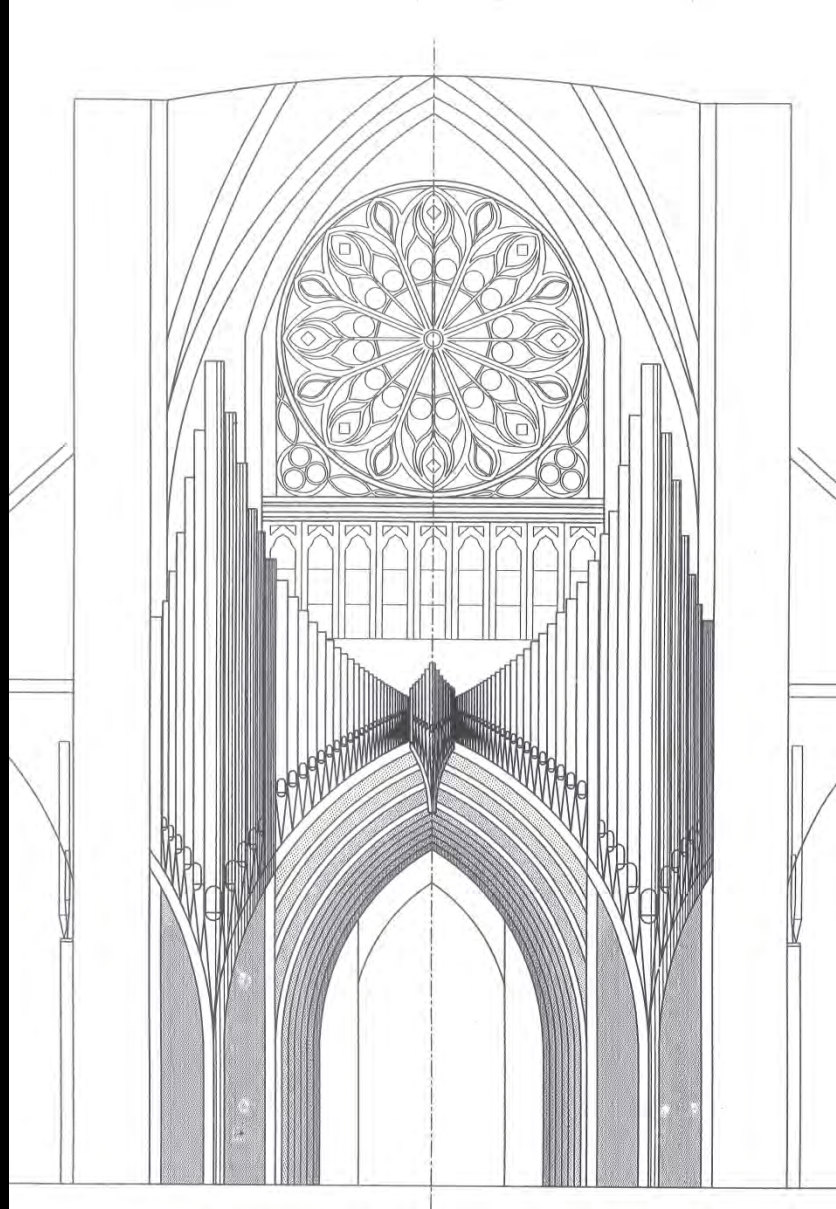
17 September 1991

gez. U. Sch.

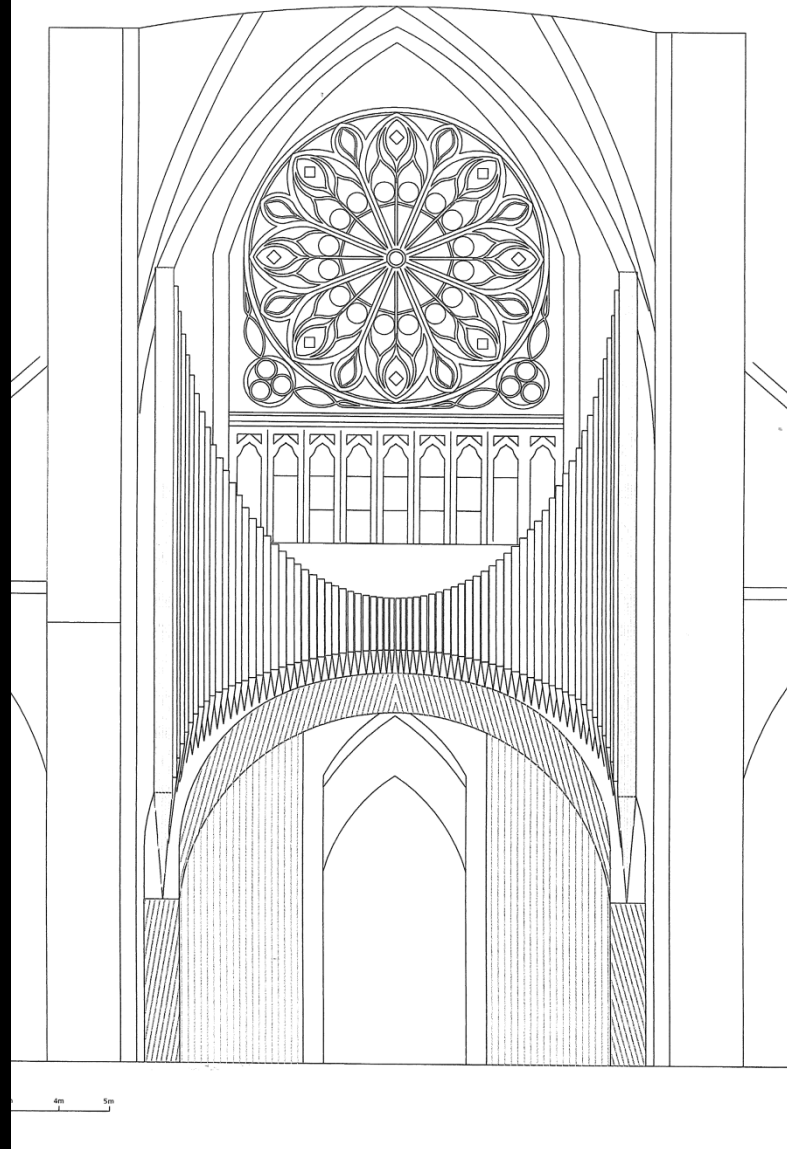
Orgelbau Kuhn Männedorf (Schweiz)

Pl. Nr. 5 a

1991

2002

2007

2013

